

Marko Salapura, arhitekta

Le(t)nji razgovori: Marko Salapura, arhitekta

Jedan od petoro autora čiji rad predstavlja Srbiju na 14. međunarodnom bijenalu arhitekture u Veneciji jeste naš sugrađanin Marko Salapura. On je rođen 1986. u Tetovu. Završio je OŠ „Stevica Jovanović” i Gimnaziju „Uroš Predić” u Pančevu, a nakon toga i Arhitektonski fakultet u Beogradu (2010. godine). Trenutno radi kao fri-lenser i mašta o odlasku na egzotičnu destinaciju negde istočno

PANČEVAC: Da li biste nam nešto više mogli reći o izložbi „Instalacija 14-14”, koja je otvorena 7. juna u Srpskom paviljonu u Veneciji?

M. SALAPURA: Ta izložba je odgovor na zadatu temu – „Apsorpcija modernosti”, koju je predložio Rem Kolhas, kustos ovogodišnje izložbe.

Posmatrali smo period od 1914. do 2014. godine kroz arhitektonsku produkciju na teritoriji Srbije. Za svaku godinu je izabran po jedan objekat i time smo dobili pregled kretanja i aktuelnosti ne samo u profesiji arhitekture već i u društvenim tokovima. Ovo je objektivni pregled koji je rezultat istraživačkog rada. Jedan objekat je izdvojen i predstavlja suštu suprotnost od drugih sto navedenih. To je zgrada koja nikad nije završena – Muzej revolucije naroda i narodnosti Jugoslavije arhitekta Vjenceslava Rihtera.

Navedeni projekat nikad nije završen, doživeo je niz transformacija, promenu lokacije, projekta, izvor finansiranja itd. Ova selekcija je bila lični izbor i trebalo je da bude antiteza zadatom okviru iz glavne teme.

• Taj rad je okupio više autora, kao i dvoje saradnika, od kojih je njih četvoro iz Pančeva. Kako je tekao rad na realizaciji tog projekta, kakva je bila saradnja među vama?

– Tim se sastojao od pet arhitekata i činili su ga Jelena Radonjić, Igor Sladoljev, Zlatko Nikolić, Aleksandar Hrib i ja. Saradnici su bili Andrea Palašti, vizuelna umetnica, i Srđan Keča, reditelj. Veći deo tima je iz Pančeva, mada većina ne živi više u Pančevu. To znači da nam je „Skajp” bio najbolji prijatelj. Svi se znamo odranije, sa fakulteta i iz radionica,

radili smo na nekim projektima zajedno, ali ovo je prva velika stvar. Kao tim smo se i prijavili na konkurs za izbor predstavnika Srbije na izložbi i prošli selekciju. Ovo je velika stvar i buduća da smo svi na početku karijere, mnogo nam znači.

- Pošto ste se u tom radu bavili jednim vekom arhitekture u Srbiji, šta biste rekli kakva je bila arhitektonska produkcija u periodu od 1914. do 2014. godine?

– Mogu se videti oscilacije. Prelomni trenutak je svakako posle 1945, kada se odnos prema prostoru menja i kada se o njemu razmišlja kao o resursu koji treba da služi celom društvu. Ovo je, mislim, svima jasno. Drugo skretanje je početak tranzicionog perioda, kada prostor postaje tržišna kategorija i prestaje da bude resurs. Nema objekata društvenog standarda, smanjuje se razmera i dolaze banke i kapital. I odnos prema struci se zajedno s tim menja.

- U kolikoj meri inače arhitektura prati/oslikava istorijske događaje/tokove?

– Ona može da se koristi kao pokazatelj i indikator koliko je neko društvo hrabro, otvoreno, šta vrednuje i čemu teži. Arhitektura nema toliko velik kapacitet da menja svetove, spora je i skupa, ali dok se lista katalog izložbe, mogu se videti promene, nabolje ili nagore, zavisi ko gleda. To je rezultat kompromisa koji nisu samo arhitektonske prirode. Nekad je zanimljivije gledati stvari koje nikad nisu izgrađene. Recimo, projekat Nikole Dobrovića za Terazijску terasu bio je toliko hrabar i dalekovid za svoje vreme i kontekst. To što je dobio nagradu, pokazuje da je društvo moglo da prepozna prave vrednosti, ali činjenica da taj objekat nikada nije sagrađen, isto mnogo govori.

- Bili ste deo neformalne grupe „A86+”. Kakva je to grupa i koji su bili vaši ciljevi?

– To je grupa koja je nastala spontano još dok smo bili na fakultetu. Trebalo nam je nešto što nisu bile samo predaje radova i ocene, već i neki samostalan rad, koji nije morao da bude samo u vezi sa strukom. Pokrenuli smo neke stvari i one su bile dovoljno dobre da nastave život i bez nas, što raduje. Festival „In treš” je, mislim, najvidljiviji. Čini mi se da smo kroz tu grupu svi pomalo sazreli. Sada smo raštrkani po svetu, ali ko zna...

- Da li je to što trenutno radite kao fri-lenser stvar vaše odluke ili nemogućnosti da nađete posao? Kakve su danas perspektive za nekoga ko u Srbiji završi arhitektonski fakultet?

– Uh, pa to je kombinacija i jednog i drugog. Nije lako, situacija je ista kao i na drugim poljima. Mnogi od mojih prijatelja su otišli ili planiraju da odu.

- Šta kao arhitekta mislite o projektu „Beograd na vodi”?

– Ove nedelje će biti održana javna rasprava po prigovorima na izmene u Generalnom planu. Mislim da je bilo oko 2.000 prigovora.

Ovo nije prva ideja za taj deo grada. Ambicije koje postoje su opravdane, ali sam postupak je problematičan. Rekordan broj prigovora govori o tome. Ono što je postalo bolno jasno, jeste činjenica da stručnjaci nisu u stanju da se izbore za javni interes. Postoji rastrzanost između šire slike i partikularnih interesa i to će praviti problem u ujedinjenju stručne javnosti.

- Na čemu trenutno radite i koji su vaši planovi za budućnost?

– Trenutno radim na postavci izložbe „Banatski paviljon”, na kojoj će biti predstavljeni radovi umetnika iz Pančeva, Vršca, Zrenjanina i Temišvara. Moj zadatak je da uradim dizajn postavke.

Izložba se otvara u septembru. Uz to pokušavam da smislim i odlazak na more.

Dragana Mladenović